19 ta' Gunju, 1985

Imhallfin: -

S.T.O. Carmelo Schembri LL.D. - President Onor. Hugh Harding B.A., LL.D., F.S.A., F.R.Hist.S. Onor. Carmelo A. Agius B.A., LL.D.

Grazio Vella

versus

Brian K. Mizzi ghall-Industrial Motors Limited u in rapprezentatnza ta' l-istess

Azzjoni Redhibitoria - Vizzji Latenti - Danni Subiti - Spejjeż tad-Depożitu - Jus Superveniens - Art. 1479 tal-Kodići Ćivili

- L-attur wara li ottjena f'gudikat iehor ir-rexissjoni ta' bejgh ta' vettura fuq bazi ta' vizzji latenti agixxa biex jirkupra danni u spejjeż tad-depozitu.
- Ma rrizultax lill-Qorti ta' l-Appell li l-konvenut kien jaf bid-difetti tal-haga u ghalhekk skond is-subartikolu (2) ta' l-artikolu 1479 tal-Kodići Čivili, il-konvenut hu obbligat biss li jrodd lura l-prezz u jhalias l-ispejjež li kellhom x'jaqsmu mal-bejgh.
- Il-Qorti ta' l-Appell laqghet l-Appell kwantu ghall-ispejjeż taddepożitu u rrimettiet l-Atti lill-ewwel Qorti biex jigi llikwidat il-qantum.

Il-Qorti: -

Rat l-att taċ-ċitazzjoni pprezentat fl-Onorabbli Qorti tal-

Kummeré li bih l-attur, wara li ppremetta li bi ftehim "hire purchase" iddatat 11 ta' Lulju, 1974, l-attur kellu jixtri minghand il-konvenut nomine il-karozza Hillman Hunter Saloon li igib in-numru 15808, illi wara fiit hargu sinjali ta' sadid li minhabba fihom u a bazi ta' difetti ohra l-attur talab li jigi xolt l-imsemmi ftehim, kif gie deciż minn dik il-Qorti b'sentenza tat-28 ta' Gunju, 1979, fl-istess ismijiet bhal din (Citazz. Nru. 393/78/GS) u li ghaddiet in gudikat, kif jigi ppruvat mix-xhieda ta' l-attur u bil-kopja ufficjali tas-sentenza, illi waqt li miexja l-istess kawża l-attur kellu jiddepożita l-istess karrozza b'cedola ta' depožitu f'dik il-Oorti ddatata 7 ta' April, 1978 u l-attur kellu ihallas l-ispejież kollha tad-depożitu kif jirriżulta mix-xhieda ta' l-attur u tal-persuna li żammet ghandha l-istess karrozza u cioè Philip Grima, u illi waqt li miexja l-kawża l-attur kellu jikri l-karrozza Numru 3748 minghand G.B.S. Motors u barra minn hekk minhabba l-inadempjenza tal-konvenut nomine sofra danni ohra specialment id-dannu kbir tal-gholi tal-prezzijiet tal-karrozzi minn Lulju, 1974 sa Gunju, kif jigi ppruvat bix-xhieda ta' l-attur u tal-konvenut nomine stess, talab li (1) l-konvenut jigi kkundannat ihallas lill-attur s-somma li tigi llikwidata bhala l-ammont kollu sburžat mill-attur in konnessjoni mad-depožitu tal-karozza Numbru 15808 fil-mori tal-kawża msemmija u (2) jigi kkundannat ihallas lill-attur in linja ta' danni l-ammont li jigi llikwidat in risarciment ta' l-istess danni sofferti mill-attur in konsegwenza tal-mankat adempiment ta' l-obbligi assunti millkonvenut nomine fl-istess "Hire Purchase" agreement u cjoè li jikkonsenja karrozza tajba;

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenut *nomine* li biha eċċipixxa (1) a rigward ta' l-ewwel domanda illi dak li l-attur seta' hallas bhala spejjeż tad-depożitu tal-karrozza jifforma parti mid-danni li l-attur sofra u ghalhekk hija applikabbli l-eċċezzjoni

li ser tinghata fuq it-tieni domanda u (2) a rigward it-tieni domanda, il-kawżali tad-domandi pretizi hija l-inadempjenza tal-konvenut peress li biegh lill-attur karrozza b'difett okkult li minhabba fih l-attur xolja l-komprovendita u taht dan l-aspett il-konvenut ma jistax jigi kkundannat ihallas id-danni li seta' talvolta sofra l-attur ghaliex il-konvenut nomine ma kienx jaf bid-difett li kellha l-karrozza u, fi kwalunkwe każ, m'hemm xejn fiċ-ċitazzjoni, la bhala premessa u lanqas bhala domanda li tintitola lill-attur jaghmel din l-indagini;

Rat is-sentenza moghtija mill-Onorabbli Qorti tal-Kummerć fil-15 ta' Marzu, 1984 li biha laqghet l-ewwel talba ta' l-attur u ghahekk ikkundannat lill-konvenut nomine jhallas lill-attur is-somma ta' mija seba u disghin lira Maltija (Lm197) somma llikwidata bhala l-ammont kollu sburžat mill-attur in konnessjoni mad-depožitu tal-karozza Numru 15808 fil-mori tal-kawža msemmija fić-čitazzjoni u li biha ćahdet it-tieni talba ta' l-attur ghall-istess ragunijiet imsemmija fir-relazzjoni tal-perit legali, u taht ić-ćirkostanzi l-Qorti ordnat li l-ispejjež jigu ssopportati skond ir-rebh u t-telf rispettiv tal-kontendenti, wara li kkunsidrat li -

B'digriet taghha tat-12 ta' Ottubru, 1981, din il-Qorti nnominat lill-Av. Dr. Paul Pullicino biex ifittex u jirrelata dwar it-talbiet attrici wara li tiehu konjizzjoni ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut. L-istess perit legali pprezenta r-relazzjoni tieghu fl-14 ta' Lulju, 1982 u giet debitament mahlufa fit-28 ta' Jannar, 1983:

Wara li l-Qorti eżaminat il-process kollu inkluż dak imsemmi fic-citazzjoni kif ukoll ir-relazzjoni peritali, din il-Qorti waslet ghall-istess konklużjonijiet tal-perit u kwindi qieghda tadotta l-istess u taghmilhom taghha;

Rat in-nota ta' l-appell ta' l-attur ipprezentata fil-21 ta' Marzu, 1984;

Rat il-petizzjoni ta' l-appell ta' l-istess attur ipprezentata fl-4 ta' April, 1984 li biha, ghar-ragunijiet hemm sottomessi, talab li din il-Qorti tirrevoka s-sentenza tal-Qorti tal-Kummerc in kwantu cahdet it-tieni talba tieghu, tirriformaha inkwantu laqghet l-ewwel talba limitatament ghad-danni sal-prezentata taccitazzjoni billi takkoljiha anki ghad-danni sofferti sal-mument tas-sentenza u billi wkoll ghar-rigward taż-żewg domandi tirrimetti lura l-process ghal-likwidazzjoni ulterjuri tad-danni fuq bazi legali korretta kif ukoll tirriformaha fi kwalunkwe kaz ghar-rigward tal-kap ta' l-ispejjeż billi dan ikun konformi gharrizultanzi processwali, bl-ispejjeż taż-żewg istanzi kontra l-konvenut nomine appellat;

Rat ir-risposta tal-konvenut appellat nomine pprežentata fis-7 ta' Mejju, 1984;

Rat l-atti l-ohra rilevanti u opportuni;

Ittrattat l-appell;

Ikkunsidrat:

Kif jidher mill-att tać-ćitazzjoni l-pretensjoni ta' l-attur appellant hija duplići - wahda rigwardanti l-ammont minnu sburžat in konnessjoni mad-depožitu tal-karozza fil-mori tal-kawža l-ohra fuq imsemmija u l-ohra rigwardanti d-danni. L-appell qieghed jigi maghmul mill-attur appellant a rigward ta'

dawn iż-żewg pretensjonijiet. Il-Qorti hi tal-fehma li jkun aktar opportun li fl-ewwel lok teżamina u tasal ghall-konklużjonijiet taghha rigward it-tieni pretensjoni fuq imsemmija u mbaghad tghaddi ghall-ewwel pretensjoni;

Ikkunsidrat:

L-attur appellant qieghed jitlob il-hlas tad-danni li hu sofra bhala konsegwenza tal-mankat adempiment ta' l-obbligi assunti mill-konvenut appellant nomine fil-hire-purchase agreement imsemmi fiċ-ċitazzjoni;

Il-Qorti tosserva, in konnessjoni ma' din it-tieni pretensjoni ta' l-attur appellant, illi l-imsemmi ftehim kien gie xjolt bissentenza moghtija minn din il-Qorti fit-28 ta' Gunju, 1979 fil-kawża l-ohra fejn l-attur appellant kien eżercita l-azzjoni redibitorja minhabba. Meta bejgh jigi xjolt in segwitu ghall-azzjoni redibitorja minhabba vizzji latenti, il-ligi taghmel distinzjoni fl-Artikolu 1479 tal-Kodici Civili. Jekk il-bejjiegh kien jaf bid-difetti tal-haġa mibjugha, hu obbligat mhux biss li jrodd il-prezz li jkun ircieva iżda wkoll li jhallas id-danni lix-xerrej (subartikolu 1). Jekk il-bejjiegh ma kienx jaf bid-difetti tal-haġa, hu obbligat biss irodd il-prezz u jhallas lix-xerrej l-ispejjeż li jkollhom x'jaqsmu mal-bejgh (subartikolu 2);

Fil-każ preżenti ma jirriżultax lill-Qorti li l-konvenut appellat nomine kien jaf bid-difetti tal-haża u ghalhekk, skond is-subartikolu (2) ta' l-Artikolu 1479 fuq ičcitat, il-konvenut appellat nomine hu obbligat li jrodd biss il-prezz u jhallas l-ispejjeż li kellhom x'jaqsmu mal-bejgh. Mill-att taċ-ċitazzjoni jidher li l-attur appellant qed jippretendi d-danni kwantu ghattieni talba tieghu billi, skond hu, kien hallas ghall-kiri ta'

karrozza ohra waqt li kienet miexja l-kawża l-ohra u anke billi l-prezzijiet tal-karrozzi minn Lulju, 1974 (data tal-stehim suq imsemmi) u Gunju, 1979 (data tas-sentenza fil-kawża l-ohra) kienu gholew hasna. Dawn il-pretensjonijiet ma jaqghux taht is-subartikolu (2) suq ićcitat;

Ghandu jiżdied li l-imsemmi Arikolu 1479 tal-Kodići Čivili huwa simili hafna (iżda mhux identiku) ghall-Artikolu 1502 tal-Kodići Čivili Taljan ta' l-1865 li jiddisponi li "se il veditore conosceva i vizi della cosa venduta, è tenuto, oltre alla restituzione del prezzo ricevuto, al risarcimento dei danni verso il compratore' u ghall-Artikolu 1503 ta' l-istess Kodići Čivili Taljan li jiddisponi illi "se il veditore ignorava i vizi della cosa, non è tenuto che alla resituzione del prezzo e a rimorsare il compratore delle spese fatte per cause della vendita';

L-awtur Taljan Ricci, Corso Teorico - Pratico di Diritto Civile, Vol. VII, Capo V, pagine 334, 335 u 336, fil-kommenti tieghu dwar l-imsemmija Artikoli 1502 u 1503, wara li jghid li : "Secondo i principii generali di diritto, il debitore inadempiente è tenuto al risarcimento dei danni che sono una conseguenza della sua colpa, nè queste principii consentirebbero una distinzione tra veditore di buona fede o di mala fede, dappoichè conosca il veditore i vizi occulti della cosa, ovvero li ignori, nell' un caso e nell' altro esso sarebbe sempre in colpa per non avere esattamente adempiuta la sua obbligazione onde dovrebbe rispondere delle consegueze derivanti dall' inadempimento," kompla įghid: "A questi principii però deroga il legislator patrio se si considerino le disposizioni contenute negli art. 1502 e 1503." Iktar tard però jkompli josserva: "Si rifletta innanzi tutto che non si è completamente derogato ai principii di diritto: imperocchè il rimborso delle spese fatte per

causa della vendita, e che è dovuto al compratore dal venditore di buona fede, equivale al risarcimento d'un danno cui l'acquirente si è trovato esposto per causa della vendita''; u Ricci jkompli jghid li l-frazi "spese fatte per causa della vendita' hija iktar wiesgha u komprensiva mill-espressjoni "spese fatte per il contratto" uzata fl-Artikolu 1486 (ekwivalenti ghall-Art. 1463 tal-Kodići Čivili taghna, li juża l-frazi "spejjeż legittimi tal-kuntratt") relattiv ghall-garanzija f'każ ta' evizzjoni, u mbaghad jghaddi biex jikkontempla x'jaqa' taht l-ewwel frazi;

L-istess distinzjoni jaghmel il-Pacifici - Mazzoni, Il Codice Civile Italiano Commentato, Volume Duodecimo, Parte I, Titolo II, Capo 11, Sezione 11, pagina 502, fejn jghid li l-espressjoni: "per causa della vendita .... ha una estensione maggiore della seconda e comprende tutte le spese che costituirebbero nel compratore una perdita che non avrebbe sofferto, ne la vendita avesse avuto per oggetto cosa sana;"

Il-Baudry - Lacantinerie, Trattato Teorico - Pratico di Diritto Civile, Della Vendita e della Permuta - pagna 469, fil-kommenti tieghu dwar il-frazi fl-Artikolu 1646 tal-Kodici Franciz "le spese occasionate dalla vendita", wara li jghid: "Che si deve intendere con ció? Queste sono le spese della vendita e tutte quelle che ne sono una conseguenza diretta: ororari di notaio, diritti di bollo, di registro, di trascrizione, spesa di purgazione d'ipoteche, sia iscritte, sia non iscritte, anche le spese di rilievo della cosa e di trasport presso il compratore. Ma ci sembra che a questo debbono limitarsi le obbligazioni del venditore di buona fede. Egli non deve se non le spese occasionate direttamente dalla vendita", ikompli josserva:

[&]quot;La giurisprudenza è andata più in la" u dana billi l-

Artikolu 1646 juża l-bażi "spese occasionate dalla vendita e non le spese della vendita", u mbaghad jaghti eżempji ta' din il-gurisprudenza;

Ma jidhirx però li tista tqum kwistjoni simili taht il-ligi Maltija. Il-kliem fl-Artikolu 1479(2), Kodići Čivili, li jirrigwarda l-każ meta l-venditur ma kienx jaf bid-difett tal-haġa, - ćjoè il-kliem "l-ispejjeż li jkollhom x'jqasmu mal-bejgh" ("spese della vendita" fl-Artikolu 1143 tat-test antik Taljan) huma ċari u univoċi u jirriferixxu biss ghall-ipotesijiet imsemmija mill-Baudry - Lacantinerie hawn fuq iċċitati u ma jistghux jiġu estiżi, kif ġew estiżi bil-ġurisprudenza estera l-kliem li jinsabu fil-Kodići Taljan u fil-Kodići Franciż "spese occasionate dalla vendita" liema kliem huma differenti minn dawk fil-ligi taghna;

Dan l-istudju qasir komparat maghmul mill-Qorti jikkonfermaha fil-konkluzjoni taghha fuq raggunta. Jista' jiżdied li l-gurisprudenza lokali tidher li hija wkoll fis-sens fuq imsemmi. Hekk, per eżempju, fil-kawża ''Carmel Borg vs Jacob Souaya nomine, Qorti tal-Kummerć, 1 ta' Gunju, 1901, Imhallef Paolo Debono, (Kollez. Dec. Vol. XVIII-III-38) inghad: "non consta che il convenuto conoscesse il vizio della merce venduta all'attore e quindi, di legge espressa, egli è tenuto di restituire all'attore il prezzo e a rimborsarlo delle spese della venduta e non anche a risarciarle del danno (Ordinanza N. VII del 1868, Art. 1143)" (Ara ukoll Kollez. Dec. Vol. XXI - I - 409, 414, "Carlo Borg vs. Ernesto Seychell" Qorti ta' I-Appell - President Sir Giuseppe Carbone u Imhallfin Giovanni Pullicino u Anton Micallef - u "Cuschieri vs Spiteri et", 21 ta' Novembru, 1946, Kummerć, Imhallef Montanaro Gauci Vol. XXXII-II-565;

Ikkunsidrat:

L-attur appellant qieghed jitlob ukoll li dil-Qorti tirriforma d-decizioni appellata kwantu ghall-ewwel talba tieghu fuq imsemmija. L-ewwel Qorti kienet laqqhatlu din it-talba limitatament ghal dak li l-attur appellant hallas in konnessjoni mad-depozitu tal-karrozza in kwistjoni sad-data tal-prezentata taċ-ċitazzjoni odjerna, ċjoè sas-26 ta' Novembru, 1979, mentri skond l-attur appellant, huwa intitolat li jithallas sad-data tassentenza ta' l-ewwel Qorti f'din il-kawza u dana in vista ta' l-applikazzjoni tal-principju tal- "jus superveniens";

Mill-provi jirrizulta li l-karrozza kienet ĝiet iddepozitata permezz ta' ĉedola ta' depozitu tas-7 ta' April, 1978 fil-mori tal-kawża l-ohra. Skond il-praxis curiae l-karrozza ĝiet iddepozitata permezz ta' rĉevuta. Jiĝifieri, skond dan il-praxis il-karrozza ĝiet iddepozitata f'idejn terz - Philip Grima - li rrilaxxja riĉevuta ghaliha li biha obbliga ruhu li jikkonsenja l-karrozza lil min jipprezentalu l-istess irĉevuta. Dina l-irĉevuta mbaghad ĝiet iddepozitata biĉ-ĉedola fuq imsemmija;

Wara s-sentenza moghtija fil-kawża l-ohra fit-28 ta' Gunju, 1979, li biha l-ewwel Qorti laqqhet it-talbiet ta' l-attur ghax-xoljiment tal-ftehim tal-"hire purchase" fuq imsemmi tal-karrozza in kwistjoni u ghall-kundanna tal-konvenut appellat nomine li jirrifondi s-somma lilu mhallsa taht l-istess ftehim, jirrizulta li fuq rikors tal-konvenut appellat nomine l-ewwel Qorti, b'digriet taghha tal-15 ta' Novembru, 1979, laqqhet it-talba tieghu biex jirtira l-imsemmija karrozza iżda minn eżami taċ-ċedola fuq imsemmija jirrizulta, kuntrarjament ghal dak li jinghad fir-risposta ta' l-appell tal-konvenut appellat nomine, li l-irċevuta ddepożitata ma' l-istess ċedola ghadha hekk

iddepožitata 1-Qorti. Kwindi 1-karrozza kienet ghadha hekk iddepožitata meta ģiet intentata 1-azzjoni odjerna fis-26 ta' Novembru, 1979; hekk ukoll kienet meta nhareģ il-mandat ta' sekwestru fuq talba ta' 1-attur appellant kontra 1-konvenut appellat nomine fis-6 ta' Dičembru, 1979 u hekk ghadha sal-lum;

Ikkunsidrat:

Ma jistax ikun hemm kuntrast illi I-konvenut appellat nomine huwa responsabbli ghall-ispejjes dovuti lid-depozitarju Philip Grima in konnessjoni ma' I-imsemmi depozitu sad-data tas-sentenza fil-kawza I-ohra. II-Qorti hi tal-fehma li I-konvenut appellat nomine huwa ukoll responsabbli ghal dawn I-ispejjeż wara I-istess sentenza u dana mhux biss sad-data tad-digriet fuq imsemmi tal-15 ta' Novembru, 1979 iżda anke sas-6 ta' Dičembru, 1979, data ta' I-imsemmi mandat ta'sekwestru, ghalkemm wara I-preżentata taċ-ċitazzjoni in vista tal-principju tal-jus superveniens billi sa dik in-nhar, kieku I-konvenut appellat nomine ha I-passi opportuni, huwa seta' jirtira I-karrozza minghand id-depozitarju Grima. Id-diffikoltà li tista' tqum hija dwar il-perijodu wara s-6 ta' Dičembru, 1979 sad-data tassentenza appellata, ċjoè sal-15 ta' Marzu, 1984;

Il-Qorti, wara li rriflettiet fit-tul, tasal ghall-konkluzjoni li l-ispejjeż tad-depożitarju huma dovuti lill-attur appellant anke a rigward ta' dan l-ahhar imsemmi perijodu u dana ghal din ir-raguni;

Kif jidher min-nota ta' l-eccezzjonijiet tieghu l-konvenut appellat nomine qieghed jghid li huwa ma huwiex obbligat ihallas xejn mill-ispejjeż tad-depożitarju. Din il-pretensjoni tal-konvenut appellat nomine hija certament infondata billi

almenu huwa kellu jhallas, skond s-sentenza appellata, l-ispejjeż tad-depożitu sad-data tal-preżentata tać-ćitazzjoni odjerna u, skond ma nghad fuq, sad-data tal-preżentata tal-mandat ta' sekwestru:

II-mandat ta' sekwestru mela, inkwantu kien jirrigwarda I-imsemmija spejjeż kien gustifikat u I-konvenut appellat nomine ghalhekk ma jistax jilmenta mill-fatt li hu gie miżmum milli jirtira I-karrozza minhabba I-imsemmi sekwestru u ma jistax jghid li huwa mhux responsabbli ghall-ispejjeż li saru wara;

Il-požizzjoni kienet tkun differenti kieku l-konvenut appellat nomine offra u ddepožita l-Qorti l-ispejjež dovuti liddepožitarju u l-Qorti rriteniet li dan kien l-ammont ta' l-ispejjež dovut sa dik in nhar ghaliex f'dak il-kaž il-mandat ta' sekwestru li ma kienx gustifikat a rigward tal-pretensjoni l-ohra tad-danni, meritu tat-tieni talba, kif fuq inghad, lanqas kien jibqa' gustifikat a rigward tal-pretensjoni ghall-ispejjež tad-depožitu u kwindi l-attur appellant kien ikollu tort kieku žammu in vigore. Ižda minn dan kollu ma gara xejn. Il-mandat ta' sekwestru kien gustifikat in parte, čjoè a rigward l-ispejjež dovuti lid-depožitarju u l-konvenut appellat nomine ma jistax jilmenta la ma hax il-passi fuq imsemmija;

Ghandu jiżdied li dak li qieghed jiği mitlub mill-attur appellant bl-ewwel talba ma jistax jiği kkunsidrat, kif qieghed jippretendi l-konvenut appellat nomine, li jifforma parti middanni li sofra u ghalhekk kolpit mill-eccezzjoni minnu moghtija a rigward it-tieni talba billi jifforma parti mill-ispejjeż li l-attur appellant kellu jinkorri in konnessjoni mal-proceduri taddepożitu;

Ikkunsidrat:

Kif jidher mill-petizzjoni ta' l-appell l-attur appellant talab, anke a rigward ta' l-ewwel talba fiċ-ċitazzjoni li dil-Qorti tirrimetti lura l-proċess lill-ewwel Qorti ghal-likwidazzjoni ulterjuri ta' dak dovut lilu u kwindi dil-Qorti mhiex sejra tghaddi biex tillikwida hi stess din is-somma iżda sejra tirrimetti l-proċess lill-ewwel Qorti;

Ghal dawn il-motivi l-Qorti tiddecidi billi tikkonferma s-sentenza appellata billi, kwantu ghall-ewwel talba kkontenuta fic-citazzjoni tilqa' l-appell billi tiddikjara s-somma dovuta lillattur appellant taht din I-ewwel talba ghandha tigi llikwidata ghall-perijodu mis-7 ta' April, 1978 (data taċ-ċedola tad-depożitu fuq imsemmi) sal-15 ta' Marzu, 1984 (data tas-sentenza appellata) u ghalhekk takkolji l-istess l-ewwel talba ghas-somma dovuta bhala spejjeż in konnessjoni mad-depożitu tal-karrozza fuq imsemmija ghall-imsemmi perijodu u billi, kwantu ghat-tieni talba kkontenuta fic-citazzjoni, tichad, ghar-ragunijiet fuq imsemmija I-appell u tikkonferma s-sentenza appellata u billi tibghat lura l-process lill-ewwel Qorti ghal-likwidazzjoni u kundanna tas-somma dovuta taht I-ewwel talba skond it-termini ta' din is-sentenza u kwantu ghall-kap tal-ispejjeż tiddecidi illi 1-ispejjeż sija ta' 1-ewwel istanza sal-lum kif ukoll ta' din 1istanza kwantu ghall-ewwel talba, jithallsu interament millkonvenut appellat nomine u kwantu ghat-tieni talba jithallsu interament mill-attur appellant.